

Mötesteknisk ordlista för IOGT-NTO

Acklamation Det vanligaste sättet att fatta beslut på, genom ja-rop. Man ropar aldrig nej. Om man är mot förslaget är man tyst, och ropar bara ja på det förslag som man stödjer. Jämför Votering.

Absolut majoritet Mer än hälften av rösterna. Jämför Majoritet.

Adjungera Låta utomstående personer, till exempel experter, vara närvarande vid styrelse- eller kommittésammanträde. De har då yttrande- och förslagsrätt, men inte rösträtt. Adjungeringen kan gälla visst sammanträde, del av sådant eller viss tid. Beslut om adjungeringen fattas av styrelsen eller kommittén.

Ajournera Uppskjuta ett möte till senare tidpunkt. Ajourneringen kan bestämmas till tio minuter, en timme, en dag, en vecka etcetera. När mötet återupptas är det formellt samma möte som fortsätter, även om det inte är samma personer som är närvarande vid båda tillfällena.

Ansvar har styrelsen i en förening för att verksamheten i föreningen/organisationen löper enligt stadgarna. Ansvar är kollektivt. Ansvarsfrihet lämnas på revisorernas förslag av årsmötet/kongressen.

Ansvarsfrihet En styrelse beviljas ansvarsfrihet av årsmötet/kongressen sedan mötesdeltagarna tagit del av styrelsens och revisorernas berättelser och därefter haft tillfälle till en fri och öppen debatt i frågan. Ansvarsfrihet beviljas en styrelse som har utfört sitt arbete utan allvarliga förseelser. Det innebär att styrelseledamöterna inte senare kan ställas till ansvar för något som hänt under det år de beviljats ansvarsfrihet för.

Arbetsplan Plan för hur föreningen/organisationen skall arbeta under det närmaste året/åren. För IOGT-NTO-förbundet kallas den Mål- och verksamhetsinriktning.

Att-sats Kärnan, själva kravet, i ett yrkande, en motion eller proposition, skrivs oftast i formen av en att-sats, en mening som inleds med ordet *att*. Oftast inleds motionen med en resonerande brödtext. Att-satsen är förslaget till beslut.

Avslag Förkastande av yrkande, motion eller proposition.

Beslut Avgörande i en fråga som ett möte träffar enhälligt eller med majoritet. Ordförande frågar särskilt om ett beslut kan fattas.

Beslutsför Se Beslutsmässig.

Beslutsgång Sätt att fatta beslut på. Vanligen försöker man först fatta beslut med acklamation, går inte detta görs en försöksvotering (öppen omröstning), om inte heller detta är möjligt tillämpas votering (sluten omröstning).

Beslutsmässig Rätt att fatta beslut. Kongressen är beslutsmässig när efter stadgeenlig kallelse minst hälften av antalet anmälda ombud är närvarande, dock minst 50 ombud. Distriktsårsmötet är beslutsmässigt när efter stadgeenlig kallelse minst hälften av antalet anmälda ombud är närvarande. Föreningsårsmöte och annat föreningsmöte är beslutsmässigt

när minst fem medlemmar i föreningen är närvarande. En föreningsstyrelse är beslutsmässig då minst hälften av ledamöterna är närvarande.

Besvara En motion anses besvarad om man anser att kraven som ställs i densamma redan är tillgodosedda.

Bifall Acceptorande, godkännande av yrkande, motion, eller proposition. Motsatsen kallas avslag.

Bordläggning Beslut att uppskjuta ett ärende till ett senare tillfälle.

Dagordning Inom IOGT-NTO använder man begreppet dagordning för det tidsschema efter vilket en sammankomst skall arbeta. Där anges mellan vilka tider det är plenum och när det är avbrott för rast. I många andra organisationer använder man begreppet som likställt med Föredragningslista.

Enkel majoritet Mer än hälften av rösterna. Jämför Majoritet.

Firmatecknare Person som har rätt att teckna avtal, eller till exempel göra utbetalningar i föreningens, organisationens eller bolagets namn.

Fyllnadsval Tillsättande av styrelsepost efter någon förtroendevald som avgått innan mandatperioden löpt ut.

Föredragningslista Förteckning över ärenden som ska behandlas vid en sammankomst. Föredragningslista föreslås av styrelse och fastställs av mötet. Jämför Dagordning.

Lokalförening IOGT-NTO är uppdelat i distrikt, som i sin tur är uppdelat i lokalföreningar. Ibland förekommer även kretsar, som motsvarar en kommun geografiskt. De flesta medlemmar tillhör en lokalförening, men det finns även direktanslutna medlemmar.

Förslagsrätt Rätt att komma med förslag till föreningsmöte, distriktsårsmöte eller kongress. Kallas även yrkanderätt. Alla IOGT-NTO-medlemmar har förslagsrätt till årsmöte inom sin förening, sin distriktsorganisation och till kongressen genom att skriva motioner i förväg. På föreningsårsmötet har lokalföreningens medlemmar förslagsrätt. På distriktsårsmötet har valda ombud, distriktsstyrelseledamöter och föredragande revisor förslagsrätt. På kongressen har valda ombud, förbundsstyrelseledamöter och föredragande revisor förslagsrätt.

Försöksvotering Brukar göras sedan votering begärts för att man ska slippa slutna omröstning som är mer omständlig. Försöksvotering sker i regel med handuppräckning.

Förtroendevalda Av årsmötet eller kongressen utsedda personer (till exempel styrelseledamöter och ordförande).

Huvudförslag Se Kontrapositionsvotering.

I förening med Tillsammans med. Kassören har till exempel ibland endast tillåtelse att teckna firman (föreningen) i förening med ordföranden. Båda måste då skriva under för att avtalet etcetera ska gälla.

Justering Kontroll av att mötesprotokollet är riktigt, det vill säga att det överensstämmer med vad som verkligen beslutades. Justering sker genom ordföranden och av mötet utsedda justerare, som på mötets vägnar intygar att protokollet är riktigt. Vanligen signerar justerarna med sina initialer på varje sida, och med hela namnteckningen på sista sidan i protokollet. Detta för att ingen sida ska kunna bytas ut i efterhand. Justering ersätter protokollsuppläsning. Protokollet är inte giltigt förrän efter justering.

Justerare Person som kontrollerar att mötesprotokollet är riktigt, det vill säga att det överensstämmer med vad som verkligen beslutades. Ett protokoll är inte giltigt förrän efter att det justerats.

Jämkning Sammanförande av två likartade yrkanden till ett. Kan föreslås av ordförande, men måste godkännas av dem som gjort yrkandena.

Kallelse Meddelande till medlemmarna om tid och plats för möte. För årsmöte och kongress stadgeregleras när kallelsen senast måste vara medlemmarna tillhanda. Styrelsen har att kalla till möte på eget initiativ eller då en grupp av medlemmarna så begär.

Kongress IOGT-NTO:s högsta beslutande organ. Sker vartannat år.

Konsensus När mötet är helt enigt om ett beslut, det vill säga alla tycker detsamma i en fråga.

Konstituering Fördelning av olika uppdrag inom en styrelse. Ibland väljer man bara ordförande för sig på årsmötet, medan övriga poster fördelas inom styrelsen (till exempel vice ordförande, sekreterare, kassör).

Kontrapositionsvotering Voteringar som görs för att få fram ett motförslag till huvudförslaget i huvudvoteringen. Två av förslagen ställs mot varandra åt gången tills ett enda förslag är kvar. Detta förslag ställs mot huvudförslaget, som alltid är kongressutskottens yttranden på kongressen. Propositionsordningen måste fastställas av mötet.

Kontrareplik Kort inlägg av person som tidigare haft talan och som har bemötts av en replik.

Kvalificerad majoritet Minst 2/3 av de avgivna rösterna. Jämför Majoritet.

Lägga något till handlingarna Innebär att ärendet noteras i protokollet utan att vidare beslut tas i frågan. Föregående mötes protokoll och rapporter är exempel på dokument/ärenden som oftast endast läggs till handlingarna.

Majoritet Flertalet vid en omröstning. Majoritet kan vara enkel (relativ), det vill säga omfatta det förslag som har fått fler röster än övriga förslag, eller absolut majoritet, då det krävs flertalet av det sammanlagda antalet avgivna röster, eller kvalificerad, då det krävs 2/3 av de avgivna rösterna. Om det inte särskilt anges i stadgarna, fattas beslut med enkel majoritet.

Mandatperiod Tidsperiod som förtroendevald (till exempel ordförande, styrelseledamot) väljs för, ofta ett eller två år.

Minoritet Mindre antal röster vid omröstning.

Motion Skriftligt förslag till årsmötet eller kongressen från enskild person eller grupp av personer.

Nominering Förslag på personer till förtroendeposter, som till exempel ordförande eller styrelseledamot.

Omedelbar justering Om det är bråttom med att ett beslut ska börja gälla kan man besluta om att paragrafen är omedelbart justerad. Då behöver man inte vänta på att hela protokollet har skrivits ut och justerats för just den paragrafen. Detta är vanligt för att till exempel utse firmatecknare i en nyutsedd styrelse.

Omröstning Omröstning kan vara öppen, genom till exempel handuppräkning, eller sluten, till exempel med hjälp av röstsedlar. Sluten omröstning sker alltid vid personval.

Ordförande Person som av till exempel föreningsårsmöte har utsetts att leda en förening. Ordförande ska skiljas från mötesordförande, som är en person som endast utsetts att leda ett möte.

Ordningsfråga Fråga som handlar om hur mötet genomförs, exempelvis yrkande om streck i debatten, ajournering för lunch, sakupplysning eller propositionsordning. En ordningsfråga går före talarna i talarlistan.

Paragraf Man brukar dela in protokollet i paragrafer, det vill säga olika delar som behandlar en sak var.

Plenum Förhandlingar i plenum, innebär att alla röstberättigade samlas i kongressalen för att fatta beslut.

Presidium De som leder ett större möte. Består ofta av ordförande, vice ordförande, sekreterare och vice sekreterare.

Propositionsordning Den ordning i vilka framförda förslag ställs under beslut. Ordningen föreslås av ordföranden och fastställs av mötet. Jämför Kontrapositionsvotering.

Protokoll Skriftlig handling, förd av sekreterare, som är en redogörelse för vad som skett under ett möte. Vanligtvis antecknas endast frågans innehåll samt beslut (beslutsprotokoll). Någon gång kan även diskussionen refereras (diskussionsprotokoll). Protokollet måste justeras för att bli giltigt.

Remiss Överlämnande av ärende till någon instans, till exempel styrelse, för utredning eller kommentar. Kan också betyda själva resultatet av en utredning. Jämför Återremiss.

Replik Kort inlägg av person som känner sig personligt angripen från talarstolen. Kallas även genmäle. Replik bryter talarlistan. Se Kontrareplik.

Reservation Kan anmälas i samband med beslut och innebär att man tydligt vill markera att man tar avstånd från beslutet. Reservation kan vara blank eller motiverad. Reservation ska tas till protokollet. En annan form av reservation är att anmäla och få antecknat att man inte deltagit i beslutet.

Revision Granskning av styrelsens förvaltning. Granskningen omfattar främst den ekonomiska förvaltningen, men även verksamheterna i övrigt, så kallad sakrevision. Revisionen görs av revisorer som väljs av årsmötet.

Revisionsberättelse Redogörelse över den granskning som revisorerna har gjort. Berättelsen lämnas till årsmöte med bland annat förslag om ansvarsfrihet för styrelsen.

Revisor Person som har valts att granska styrelsens förvaltning. Se Revision.

Röstlängd Förteckning över de röstberättigade på årsmötet eller kongressen. Endast de personer som finns med i röstlängden har rösträtt och därmed möjlighet att fatta beslut på årsmötet eller kongressen.

Rösträknare De personer som utses vid ett möte för att räkna samman de avgivna rösterna, vid eventuell försöksvotering eller slutna omröstning (votering).

Rösträkning Räkning av rösterna vid försöksvotering eller slutna omröstning (votering).

Rösträtt Rätt att rösta på föreningsmöte, distriktsårsmöte eller kongress. Alla IOGT-NTO-medlemmar har rösträtt på årsmöte inom sin förening. Valda ombud från lokalföreningarna, samt distriktsstyrelse och föredragande revisor har rösträtt på sitt distriktsårsmöte. Valda ombud från distrikten, samt förbundsstyrelse och föredragande revisor har rösträtt på kongressen.

Sakupplysning Upplysning som kan vara till nytta för de närvarande vid ett möte. En sakupplysning går före i talarlistan.

Stadgar Handling som fastställer under vilka former en förening ska arbeta. Stadgarna ska finnas tillgängliga för varje medlem. Stadgarna kan ändras genom samstämmiga beslut på två kongresser eller genom beslut med två tredjedels majoritet på en ordinarie kongress. En stadgeändring som rör förhållande till annat förbund inom IOGT-NTO-rörelsen kan endast göras genom samstämmiga kongressbeslut av alla förbund som stadgeändringen berör.

Streck i debatten Om man anser att det pratats nog i en fråga kan streck i debatten begäras. Ordföranden tar då upp denna fråga, och om mötet bifaller detta avslutas debatten efter att alla yrkanden och talarlistan justerats, det vill säga alla som har yrkanden får presentera dem och därefter får alla som så önskar sätta upp sig på talarlistan. Därefter sätts streck i debatten, det vill säga ingen ytterligare får sätta upp sig på talarlistan.

Styrelse De personer som har utsetts av årsmötet att handlägga en förenings angelägenheter mellan föreningsmötena.

Suppleant Ersättare i styrelser, kommittéer etcetera. Suppleant inträder för ordinarie ledamot då denne har förhinder. I många föreningar kallas suppleanterna till alla sammanträden och har då yttrande- och förslagsrätt, men inte rösträtt. Då suppleanten ersätter någon i styrelsen har de däremot även rösträtt. I vissa fall är suppleanten personlig och inträder endast istället för viss ledamot. Det är dock inte nödvändigt att välja suppleanter till en styrelse, och blir mer och mer vanligt att inte göra det. IOGT-NTO:s förbundsstyrelse har till exempel inte suppleanter.

Talarlista Lista, som förs av mötesordförande, över dem som begärt ordet under ett möte. Talarlistan får inte brytas av andra inlägg än korta repliker eller diskussion i ordningsfråga.

Teckna förening Innebär att skriva under något i föreningens namn, det vill säga att vara föreningens firmatecknare.

Tidsbegränsning Maximitid för anförandenas längd. Kan beslutas av möte vid längre debatter.

Tilläggsyrkande Kompletterande yrkande till annat yrkande i debatt.

Valberedning Kommitté, i regel utsedd av årsmötet/kongressen, för utarbetande av förslag till val av styrelseledamöter, revisorer och ibland även kommittéer vid kommande årsmöte/kongress.

Verksamhetsplan Se Arbetsplan.

Verksamhetsberättelse Redogörelse från styrelse över viktigare händelser under det gångna året. Underställs årsmötet eller kongressen för godkännande.

Votering Räkning av rösterna. Ska alltid göras då någon begär det. Då votering begärs görs först en så kallad försöksvotering genom handuppräckning. Begärs votering även efter detta sker voteringen (sluten omröstning). Vid lika röstetal vid personval skiljer lotten. Jämför Acklamation.

Yrkande Förslag.

Yttrande Styrelsens eller ett utskotts utlåtande över exempelvis en motion.

Yttranderätt Möjlighet att yttra sig på föreningsmöte eller kongress, som regleras i stadgarna. Alla medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen har rätt att yttra sig på kongressen, även om de inte är valda ombud. Alla medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen har rätt att yttra sig på föreningsmöte, även om de inte är medlemmar i just den lokalföreningen. Jämför Förslagsrätt och Rösträtt.

Årsberättelse Se Verksamhetsberättelse.

Årsmöte Det årliga mötet som är en förenings, krets eller distrikts högsta beslutande organ. På nationell nivå heter det kongress inom IOGT-NTO. På årsmötet diskuteras styrelsens och revisorernas skriftliga berättelser och eventuella motioner, och en ny styrelse väljs.

Återremiss Ett utrett förslag återförvisas för ytterligare utredning.